

216. Van Dale, de letter P (5)

1. Plasticiteit is smijdigheid. Van plat praten is sprake bij het Platamsterdams. Hij weigerde plataf het platboomde vaartuig te betreden. De tektoniek bestudeert verschuivingen en verplaatsingen van de aardkorst. Het platinizout is niet naar de voetballer genoemd. Hij heeft de deur platgelopen en gaf vooral platitudes ten beste. Vlakke trigonometrie is plattedriehoeksmeting. Van de pleegzuster bloedwijn knapte hij zienderogen op. Een plein-pouvoir is een zeer ruime lastgeving. De paus is de plaatsvervanger van Christus. Er heeft een ongeluk plaatsgehad, plaatsgevonden. Plaudite, goed gedaan, jochie! Plena luna word je altijd een beetje toktok. De feuilletonist kocht feuilletee. Had hij daar nu dat pl'etje [pee-èl-lut-je] voor nodig?

2. De pleten sigarendoos was mooi. Bij natte pleuritis wordt er exsudaat in de pleuraholte gevormd. Plexiglas is polymethylmethacrylaat. De plichtezel balkte, hij moest wel. Bij de plié droeg de ballerina kleren met plissé. Kende u de pl-lamp, de piëzoluminescentielamp, al? De co-equipier was mijn ploegmaat. Een slummy mummy is een ploetermoeder (beide: Jaarboek 2009). Plombières zijn porties ijs met gekonfijte vruchten, ook plombière-ijs geheten. Was ik pluchevast en een plucheplakker (Jaarboek 2009)? De huidige pc-generatie is plug-and-play. Een plooi-ijzer is een smidswerktuig. Vroeger pennentwisten dichters vaak.

3. Engels pluksel is zacht verbandgaas, charpie werd daar vroeger voor gebruikt. Ik vind dat je pluk-ze-wet raar schrijft. In de plunjebaal zat het Bargoense kloffie. Het woord 'hersenen' is een plurale tantum. Het gebruik van de pluralis majestatis is aanmatigender dan dat van de pluralis modestiae. De man van vijfenzestig plus (65+, 65 plus), de vijfenzestigplusser (65+'er, 65-plusser) haalde vroeger vaak een zes plusje (6+'je, 6 plusje) op school (referenties voor verkleinwoorden: déjà vu, déjà vuutje en deux-chevaux, deux-chevauxtje). Het Jaarboek 2009 spreekt over Pluto als een pluton (plutoïde, dwergplaneet). Als je als werknemer geplutood (Jaarboek 2008) wordt, is dat niet best. De pluviôse was de regenmaand volgens de Franse Republiek.

4. Hoed u voor de PMA, de paramethoxyamfetamine! Kent u echt alle ISO-landcodes, ook die van Saint-Pierre en Miquelon (PM) en die van Pitcairn (PN)? De pneumatofoor is in de dierkunde de luchtblaas van de sifonoforen, de buiskwallen. Pneumoconiose is hetzelfde als silicose. De plethora is (medische) volbloedigheid. Het plimsollmerk is een uitwateringsmerk. Zij sliepen op het pluchetapijt, sommigen zeggen pluchen tapijt. Een vederborstel (stofkwast) is een plumeau en een shuttle is een pluimbal, maar ook bijvoorbeeld een zekere bus. Het plusquamperfectum is de v.v.t. [vee-vee-tee], de voltooid verleden tijd.

5. 'Op de eerste dag van de maand' wordt aangeduid met primo, afgekort p^o [pee-oo]. In Vlaanderen is de pob [pee-oo-bee] de plaatselijke openbare bibliotheek. Poco a poco kreeg hij door dat dit stuk poco forte, afgekort p.f. [pee-èf], gespeeld moet worden. Met een iPod (van Apple, donorprincipe) kun je podcasten (Jaarboek 2007). Pas op, dat je met die mp3-speler geen ipodduim (Jaarboek 2007) krijgt. Luister je vaak naar de podradio (Jaarboek 2007)? Het Russische poed is als handsgewicht iets meer dan zestien kilogram. De Duitse uitdrukking 'des Pudels Kern' kun je weergeven met 'des poedels kern' (VD, lemma: poedel). Poedersuiker heet ook wel farinesuiker.

6. De poedja (Jaarboek 2008) is een Surinaamse drum. De uitroep poe-ee betekent jonge jonge oftewel allemachtig. Poehpoeh, was dat werken! Een parelhoen is een poelepetaat, een cougar is een Amerikaanse leeuw oftewel poema. Coprolagnie is een beetje vies en niet om te lachen. Een poesaka is in Indië een voorvaderlijk erfstuk. Poesieplaatjes (Jaarboek 2008) plak je in een poëziealbum, waarin een enkele keer ook poésie pure staat. In het poesjenellentheater werden poesjes (pousse-café) gedronken. Een poeta minor (minor poet) telt nauwelijks mee, een poète maudit wordt wegens zijn

poëterij geminacht, een poet laureate, die soms ook aan een poetryslam (poëzieslam, Jaarboek 2007) meedoet, prijst men de hemel in.

7. Wat was dat een poezenbeest, zeg. Bij pogoën (de pogo dansen) draait het om op en neer springen. Zijn paard was poikilotherm, maar de mannetjesputterige poilu was zonder meer homeotherm. 'Point d'argent, point de Suisse' betekent: 'geen geld, geen zwitsers'. Onder de poinsettia (kerstster) werd in het point d'appui poimeniek verleend. Het point allongé en het point sur tête zijn broer en zus, het point-lacé is iets heel anders (een borduursel). Wat hebben Jacques Offenbach, Helena van Troje en een poire belle Hélène met elkaar te maken?

8. U mag kiezen: de gifpil of de poisonpill. Moet ik naar dat pokkenwif, is het nog pokkenweer ook. Een polak komt meestal uit Polen. Polderboer, liefhebber van polderblues (Jaarboek 2008) en Poldernederlandssprekend, zoekt vrouw. De polemoniaceeën zijn een plantenfamilie van de tweezaadlobbigen. Hij startte vanaf poleposition. Een polichinel is een janklaassen (een hansworst). De polijststeen (amaril, smergel) produceerde nogal wat polijstsel.

9. Heeft een myriapode (een duizendpoot) echt (precies) duizend poten? En een tetrapode dan? Een poisson d'avril (aprilgrap, aprilvis, eenaprilgrap) wordt met een cijfer erin geschreven als 1 aprilgrap. De welbekende podo-orthesiologie is een alternatieve vorm van podotherapie. Een poenitet is een boetedronk, bij maaltijden als straf opgelegd. Vergeet de poes haar poezenpil niet te geven.

10. In oktober 2009 deed de PKN-gemeente in Breskens mee aan de Bijbel10daagse (eigenaam, anders ook: Bijbeltiendaagse, Bijbel-10-daagse) van het NBG, het Nederlands Bijbelgenootschap. Onder andere werd er een maaltijd met Bijbelse gerechten georganiseerd. Op het menu stonden: matses met eiersalade en lente-uitjes, rode linzensoep (rodelenzensoep) met specerijen, vijgen in rodewijnsaus en koffie toe.

Rein Leentfaar